

คู่มือการใช้ยา
ในการรักษาโรคเบื้องต้น

สำหรับ

ผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาล ชั้นหนึ่ง

ผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง

โดย

สภาการพยาบาล

พ.ศ. 2552

10035083

ห้องสมุด วทบ.สุรินทร์

สงวนลิขสิทธิ์

ISBN : 978-974-401-133-6

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
รายการยาที่กำหนด	1
ยาแก้ปวดลดไข้ และยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์	6
ยาแก้ปวดลดไข้ (Analgesics, Antipyretics)	7
อะเซตามิโนเฟนหรือพาราเซตามอล (Acetaminophen หรือ Paracetamol)	7
ยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (Nonsteroidal Antiinflammatory Drugs: NSAIDs)	9
กรดอะซิติลซาลิไซลิกหรือแอสไพริน (Acetylsalicylic acid [ASA], Aspirin)	9
ไอบูโพรเฟน (Ibuprofen)	11
ยาแก้แพ้ (Antihistamines)	13
คลอร์เฟนิรามีน (Chlorpheniramine)	13
เซทิริซีน (Cetirizine)	15
ไฮดรอกไซซีน (Hydroxyzine)	16
ยาแก้แพ้เฉียบพลัน/ช็อก (Drug used in Anaphylaxis/ Shock)	18
เอพิเนฟรินหรืออะดรีนาลีน (Epinephrine, Adrenaline)	18
กลุ่มยาระบบทางเดินหายใจ (Respiratory Drugs)	20
ยาแก้ไอขับเสมหะ (Antitussives/Expectorants)	20
เดกซ์โทรเมทอร์แฟน (Dextromethrophan)	20
มิกซ์ ทัสซิส (Mixt. Tussis)	21
สกิลแอมมอนมิกซ์ (Scill Ammon mixt)	22
กัวเฟนิซิน (Guaifenesin)	23
กลุ่มยาระบบทางเดินอาหาร	24
ยาขับลม	24
ไซเมทิกอน (Simethicone)	24
มิกซ์คาร์มิเนตีฟ (Mixt Carminative)	25
ยาต้านกรด (Antacid)	26
อะลูมิเนียมไฮดรอกไซด์ และ แมกนีเซียมไฮดรอกไซด์	26
(Aluminium hydroxide and Magnesium hydroxide)	
ยาลดการสร้างกรด	28
รานิทิดีน (Ranitidine)	28
ยาแก้อาเจียน (Antiemetics)	30

ไตเมนไฮดริเนต (Dimenhydrinate)	30
ดอมเพอริโดน (Domperidone)	32
ยาลดอาการปวดเกร็ง (Antispasmodics)	33
ไฮออสซีน-เอ็น-บิวทิลโบรไมด์	33
[Hyoscine-n-butylbromide (Buscopan®)]	
ยาแก้ท้องผูก (Anticonstipations)	35
ไบซาโคดิล (Bisacodyl)	35
แมกนีเซียม ไฮดรอกไซด์ หรือ มิลค์ ออฟ แมกนีเซียม	36
(Magnesium hydroxide or Milk of Magnesia)	
ยาแก้ท้องเสีย (Diarrhoea)	38
สารละลายทดแทน (Oral Rehydration Salts: ORS)	38
วิตามินและเกลือแร่	40
วิตามินรวม (Multivitamin)	40
วิตามินบีรวม (Vitamin B Complex)	41
วิตามินบีหนึ่ง (Vitamin B ₁)	42
วิตามินบีหก (Vitamin B ₆)	44
วิตามินซี (Vitamin C)	46
ยาบำรุงโลหิต	47
เฟอร์รัส ฟูมาเรต (Ferrous Fumarate)	47
กรดโฟลิก (Folic acid)	49
ยาถ่ายพยาธิ (Antihelminthic drugs)	51
อัลเบนดาโซล (Albendazole)	51
มีเบนดาโซล (Mebendazole)	53
ยาปฏิชีวนะ หรือยาต้านจุลชีพ (Antibacterial drugs)	55
อะม็อกซิซิลิน (Amoxicillin)	55
เพนิซิลลิน วี (Penicillin V)	57
อีริโทรไมซิน (Erythromycin)	59
โคไตรม็อกซาโซล (Cotrimoxazole)	61
ไดคล็อกซาซิลลิน (Dicloxacillin)	63
ดอกซีไซคลิน (Doxycycline)	65
นอร์ฟลอกซาซิน (Norfloxacin)	67
ยารัดมดลูก	69
เมทิลเออร์โกเมทริน Methylergometrine	69

ยาทาภายนอก / ยาหยอดตา	71
ยาทาแผลในปาก (Oral paste)	71
ไตรแอมซิโนโลน อะเซโทไนด์ (Triamcinolone acetonide)	71
ยาฆ่าเชื้อรา (Fungicides)	72
เจนเซียน ไวโอเล็ต (Gentian violet)	72
โคลไตรมาโซล (Clotrimazole)	73
คีโตโคนาโซล (Ketoconazole)	74
ไมโคนาโซล (Miconazole)	76
ไนสตาติน (Nystatin)	77
ยาฆ่าหิด เหา โลน (Scabicides)	79
เบนซิลเบนโซเอต (Benzyl benzoate)	79
ยาทาแก้คัน (Antipruritics)	81
คาลาไมน์โลชั่น (Calamine lotion)	81
ยาป้ายตาปฏิชีวนะ (Antibiotic eye ointment)	82
ออกซิเตตราไซคลิน (Oxytetracycline eye ointment)	82
ยาหยอดตากลุ่มต้านฮีสตามีน	83
แอนทาโซลีน (Antazoline) + เตตราไฮโดรโซลีน (Tetrahydrozoline)	83
ยาสลายเคอราทีน (Keratolytic agents)	85
กรดซาลิไซลิก (Salicylic acid)	85
ยาทาแก้ปวด	86
เมทิล ซาลิไซเลต หรือน้ำมันมวย (Methyl salicylate)	86
ยาสมุนไพรมะเร็ง	87
ขมิ้นชัน	87
ยาเม็ดฟ้าทะลายโจร	88
ครีมไพลจีซาล (plygesal cream)	89
ยาระบายมะขามแขก	90
ยาอมมะแว้ง	91
ยาชาเฉพาะที่	92
ลิโดเคน ไฮโดรคลอไรด์ 2% [Lidocaine HCl (Xylocaine®) 2%]	92
กลุ่มน้ำยาฆ่าเชื้อ (Disinfectants and antiseptics)	94
แอลกอฮอล์ (alcohol)	94
คลอเฮกซิดีน กลูโคเนท Chlorhexidine gluconate (Hibiscrub®)	96
โพวิโดน ไอโอดีน (Povidone iodine)	97

ไฮเดียม ไฮโปคลอไรท์ [Sodium hypochlorite (Chlorox®)]	99
คลอเฮกซิดีน (Chlorhexidine) (1.5%) + เซตริไมด์ (Cetrimide) (15%) (Savlon®)	101
กลูโคสและสารน้ำ	102
กลูโคส (glucose) 50 %	102
D 5% NSS (5% Dextrose in 0.9% NaCl)	104
D 5% N/2 (5% Dextrose in 0.45% NaCl)	105
D 5% N/3 (5% Dextrose and 0.3% NaCl)	106
Lactated Ringer' s Solution	107
Normal saline หรือ physiological saline solution (0.9% NaCl)	108
กลุ่มยาคุมกำเนิด	111
ยาเม็ดคุมกำเนิด	111
ยาฉีดคุมกำเนิด Medroxyprogesterone acetate (DMPA)	113
สารวินิจฉัย(Diagnostic agents)	115
การตรวจหาภาวะการตั้งครรภ์	115
แถบตรวจหากกลูโคสและโปรตีนในปัสสาวะ (Urine Reagent Strips: URS-2P)	116
การตรวจหาระดับน้ำตาลในเลือดจากปลายนิ้ว	118
วัคซีน (Vaccines)	119
วัคซีนบีซีจี	120
วัคซีนรวมป้องกันโรคคอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน	121
วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ	122
วัคซีนป้องกันโรคหัด-หัดเยอรมัน-คางทูม	123
วัคซีนป้องกันโรคไข้มองอักเสบเจี	125
วัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี	126
คำแนะนำในการเก็บรักษาวัคซีน	128
ปฏิกริยาต่อกันของยา	131
การแพ้ยา	132
การใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์/ หญิงให้นมบุตรและในทารก	135
เอกสารอ้างอิง	139
ภาคผนวก	143
ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการประกอบวิชาชีพการพยาบาลตามข้อกำหนด	
ในการรักษาโรคเบื้องต้นและการให้ภูมิคุ้มกันโรค พ.ศ. 2545	ก
คณะทำงานเฉพาะกิจจัดทำคู่มือการใช้ยา	ง